

Politik Bilim

Üniversite ve Toplumun Kültürü...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Eğitim kurumları toplumun kültürünün yeniden üretildiği yerlerdir. Bu yeniden üretim toplumu ileriye doğru da sıçratır; geriye doğru da... Belirleyici olan siyasî iktidardır.

Toplumun bilim ve teknolojiye yetkinleşmesi temelde bir eğitim ve kültür meselesidir. Bu gerçeği, beyni dinsel bir dogmayla yoğrulmamış herkes Cumhuriyetimizin tarihine de bakarak açıkça görebilir. Bugün bilimde, düşüncede, bulunduğumuz İslâm coğrafyasında farklı bir noktadaysak bunu, Atatürk'ün adıyla birlikte anılan sistemik reformlara borçluyuz. Daha önce de yazdım, bu reformların hedefi, Osmanlının din merkezli düşünce sisteminin yerine aklı öne alan, bilim merkezli bir düşünce sistemini egemen kılmaktı. Bu tam anlamıyla başarılabilseydi, toplumumuz, bir bütün olarak farklı bir kültür, dolayısıyla da farklı bir bilim düzlemine sıçramış olacak ve bugün, tarihin gelişme yönüne ters düşmüş bir düşünce sistemiyle boğuşmak zorunda kalmayacaktık.

Bilim ve teknoloji ancak kültürel iklimin uygun olduğu bir ortamda yeşerir ve gelişir. Ülkemizdeki kültürel iklimin bu açıdan giderek kötüleşti[rildi]ğini görüyoruz. Bunu görüyoruz da, toplumun üzerine çökertilmek istenen karanlığa bilinçle karşı çıkabilmek, düşüncede yüz yıl öncesine dönme çabalarını boşa çıkarabilmek için, o karanlığın hangi toplumsal kültür tabanına oturtulabildiğini ve dinsel dogmanın yeniden boy atmasına uygun toplum kültürünün nerelerde ve nasıl yeniden üretilebildiğini daha iyi anlamaya; bunun için de çok daha kapsamlı araştırmalara gereksinmemiz var.

Örnek vereyim. Hatırlayacaksınız, bir süre önce, “*Üniversitelerin Ülke Coğrafyasına Dağılımı*”nı konu alan üç yazı yazmıştım (05 ve 19 Nisan ile 03 Mayıs 2013 tarihli **CBT**'ler). Üniversite bilimin üretildiği, geliştirildiği temel kurumdur. Bu kurum bilimin kendisiyle birlikte kültürünü de -onu doğuran merak etme, özgürce sorgulama, sınır koymaksızın soru sorma, araştırarak / deneyerek yanıtını bulma, bulgularını / düşüncelerini özgürce ortaya koyma kültürünü de- üretir. Eğittiği beyinler aracılığıyla da o kültürü toplumda yaygınlaştırır. Bunu yaparken, doğal olarak önce bulunduğu kenti, o kentin insanını etkiler. Ama bir şey daha var; kurum olarak kendisi de, eğitmekte olduğu gençler de, üniversitenin bulunduğu kentin kültür yapısından etkilenir. Onun içindir ki, toplumda egemen olan geleneksel düşünce kalıplarının, sorgulanmadan kabullenilmiş değer yargılarının, dogmatik şartlanmaların daha kolay kırılıp aşılabilirdi; insanların kendilerini daha özgür hissettikleri büyük kentlerdeki üniversiteler ile tutuculuğun kol gezdiği bir küçük kentteki üniversite ve yetiştirdikleri öğrenciler arasında büyük farklar olabilir. Bu nedenle üniversitelerin dağılımına baktım.

O dağılıma, devlet ve vakıf üniversitelerini ayırarak bakmak gerekliydi. Çünkü bunların doğaları faklıydı. Örneğin vakıfların, kurdukları üniversitelere yükledikleri özel misyonlar vardı ve görebildiğim kadarıyla bu misyonlardan bazıları üniversite kavramının varoluş nedenine ters düşüyordu. Onun için vakıf üniversitelerinin üstlendikleri gerçek misyonları bilmek gerekiyordu. O noktada zorlandım. Bu, çok daha kapsamlı bir araştırmanın konusu olmalıydı. Ondan önce de, büyük kentlerin dışında kurulan ilk üniversitelerden başlayarak, kuruldukları kentlerin kültürünü hangi yönde etkiledikleri ve kendi kurumsal kültürlerini oluştururken o kentlerden hangi yönde etkilendikleri ortaya konmuş olmalıydı. Ancak o zaman devlet ve vakıf üniversitelerinin sayılarındaki patlamanın ve ülke coğrafyasına dağılımlarının ardındaki gerçek niyetler çok daha somut olarak ortaya konabilirdi.

Toplumunu, kùltürünü yeniden üreterek geriye doğru sıçratma planlarının üniversite düzeyindeki uygulamaları üzerine çok daha büyük bir kararlılıkla gitmek zorundayız. Mücadelemizin gücü için mutlaka toplumsal araştırmalara dayalı bilimsel verilere dayanmamız da řart... Toplumsal araştırma toplumsal mücadelenin etkin bir aracıdır.

CBT. 20 Eylül 2013